

Eesti Panga presidendi sissejuhatuse 2008. aasta aruandele

2008. aasta märksõnadeks majanduses jäid aasta teisel poolel süvenenud üleilmne finantskriis ja selle taustal võimendunud majanduslangus Eestis. Praeguseks on majanduskeskkond varasemaga võrreldes tublisti muutunud ja see eeldab kõigilt majanduses osalejatelt ka oma käitumise muutmist.

Majanduse madalseis on muutnud inflatsioonisurve pea olematuks. Ühelt poolt on selle taga toor-
mehindade langus maailmaturul; teisalt soosivad hindade alanemist sisemajanduslikud tegurid. Jooksevkonto puudujääk on kiiresti areneva majanduse kaasnähtus – seda eelkõige suure investeeringuvajaduse tõttu. Praegu teevad nii tarbijad kui ka ettevõtted ebakindluse pärast varasemast oluliselt vähem kulutusi. Samuti muutuvad eelarvepiirangud sissetulekute vähenemise tõttu pingelisemaks ning pankade ja investorite ettevaatlik käitumine võimaldab kaasata vähem laenuressurssi. Kõige selle tulemusel on jooksevkonto puudujääk asendumas ülejäägiga.

Nii nagu paljudes teistes riikides, on Eesti eksporditulud välisnõudluse tugeva languse tõttu praegu palju väiksemad kui varem. Eesti majandus peab toime tulema ka välisinvestorite usalduse kaotamisega, mis tähendab senisega võrreldes oluliselt väiksemat väliskapitali sissevoolu. Usalduse taastamiseks oleks väga oluline saavutada kindlus Eesti euroalaga liitumise suhtes.

Euro kasutuselevõtu eesmärki tuleb silmas pidada kõigi majanduspoliitiliste sammude plaanimisel. Selle eesmärgi edasilükkamine tähendaks praeguse üleilmse finantskriisi õhkkonnas Eesti majandusele vaid täiendavaid raskusi.

Euro kasutuselevõtuks tuleb teha täiendavaid muudatusi riigieelarves. Ent eelarvet tasakaalustavad meetmed ei ole hädavajalikud ainult Maastrichti kriteeriumi täitmiseks. Nii või naa tuleb riigi rahandus viia muutunud majandusolukorraga kooskõlla ning tagada eelarvepoliitika pikaajaline jätkusuutlikkus. Riigi eelarvestrateegia peab andma vastuse küsimusele, kuidas ja millal saavutab Eesti taas koondelarve tulude ja kulude tasakaalu ning hakkab taastama eelarvereservi. Avaliku sektori ulatuslike likviidsete reservide tähtsus Eesti majanduse turvalisuse tagamiseks ja majanduskeskkonna ootamatute muutuste mõju pehmendamiseks on seekordse languse üks põhilisi õppetunde. Seepärast tuleb ka 2009. ja 2010. aastaks kavandatavaid meetmeid käsitleda võimalikult ühtse paketina.

Eesti-suguse väikese avatud majanduse edasiste kasvuväljavaadete jaoks on vaja, et välismajanduse olukord hakkaks paranema ning et Euroopa ühisturg toimiks keerulistele aegadele vaatamata. Praeguste ootuste põhjal võtab üleilmne areng suuna paremuse poole alles 2010. aastal, ent paraku pole täit selgust, kui sügavaks ja kestvaks osutub langus meie olulisemate välismajanduspartnerite juures.

Lisaks on kasvu taastumiseks Eestis vajalik, et majanduse šokijärgsed ümberkorraldused oleksid suuremas osas lõpule jõudnud ning ebakõlad taandunud. Majanduses on alanud ümberkorralduste periood, mis kujuneb kindlasti omajagu valulikuks. Üheks suureks väljakutseks Eesti majandusele kujuneb tööjõu- ja kaubaturu suutlikkus kohanduda kiiresti muutunud majandusoludega.

Siiski, pankadel on piisavalt ressursse, et toetada ümberkorraldusi ettevõtluses ja kogu majanduses. See lubab vaadata tulevikku ettevaatliku optimismiga. Lisaks hetkeolukorrale tuleb igaühel oma otsuste tegemisel arvestada majanduse soodsamaid väljavaateid keskmises ja pikemas perspektiivis, sest Eesti ja teiste Euroopa Liidu riikide sissetulekute ühtlustumine jätkub ka edaspidi. Seda toetavad eelarvepoliitika jätkusuutlikkus ning Eesti ühinemine euroalaga nii kiiresti kui võimalik.

Keskpank omalt poolt teeb kõik, et tagada rahasüsteemi ja finantskeskkonna stabiilne toimimine ka eelolevatel aastatel.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a long, sweeping horizontal stroke followed by a vertical stroke and a small flourish.

Andres Lipstok
president